

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัยเรียงตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จุดมุ่งหมายของการวิจัย Mahasarakham University

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบแนวความคิดในการทำวิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิดในการทำวิจัยระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีขนาดต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร (Population) ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2544 จำนวน 65 โรงเรียน ซึ่งมีประชากร 2,734 คน จำแนกเป็น

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 210 คน
- 1.2 คณะครู-อาจารย์ จำนวน 2,524 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2544 จำนวน 422 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเทียบจำนวนประชากรกับตารางเจตีย์และมอร์แกน แยกเป็น

- 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 102 คน
- 2.2 ครู – อาจารย์ จำนวน 320 คน

โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย แบบจับสลากตามขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 42 โรงเรียน
2. สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู – อาจารย์ ให้เทียบสัดส่วนระหว่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้แบบสอบถามมาจากเกณฑ์การประเมิน การจัดการกิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมของกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าไปทดสอบ ทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

เท่ากับ 0.98 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.61–0.92 และแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่สอบถาม การศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดบรรยากาศ และ สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 5 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและได้รับกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 422 ฉบับ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด ไปจัดหมวดหมู่แยกตาม กลุ่มตัวแปรขนาดของโรงเรียนและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นนำไป วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของ สถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้เครื่องมือโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ สถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม และเป็นรายด้านและจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศ และ สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทำ การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ Student Newman-Keuls Procedure
3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านโดยใช้การวิเคราะห์แบบการจัด อันดับความถี่มากไปหาน้อยของผู้แสดงความคิดเห็น แล้วนำเสนอเป็นความเรียงในรูปแบบ พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงาน สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และโดยภาพรวมที่มีระดับการดำเนินงานในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ส่วนอีก 2 ด้าน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

ในโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนอีก 4 ด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการจัด กิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจาก

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับการดำเนินงานมาก 1 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สำหรับอีก 4 ด้าน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกิจกรรมที่มีการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยมาก ได้แก่ มีการปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นสวยงามเป็นระเบียบ บุคลากรที่มีสัมมาคารวะต่อกัน และมีความยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร และจริงใจต่อกันของบุคลากรในโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่มีการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ มีการร่วมมือและประสานงานกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนให้บริการ ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน และการจัดโรงฝึกงานได้สะอาด จัดเก็บเครื่องมือเป็นระเบียบและบำรุงรักษาให้ใช้การได้อย่างปลอดภัย

โรงเรียนขนาดกลาง กิจกรรมที่มีการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยมาก ได้แก่ มีความยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรและจริงใจต่อกันของบุคลากรในโรงเรียน มีการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะของบุคลากรในโรงเรียน และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันของบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรมีสัมมาคารวะต่อกัน ส่วนกิจกรรมที่มีการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำเอกสาร

การดำเนินงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กรเกี่ยวกับ
 สิ่งแวดล้อมโรงเรียนให้บริการข่าวสารข้อมูลความรู้ และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับ
 สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
 ร่วมกับชุมชน และมีการเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างสรรคงาน
 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ กิจกรรมที่มีการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยมาก ได้แก่
 บุคลากรมีสัมมาคารวะต่อกัน มีการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะของบุคลากรในโรงเรียน
 มีความยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรและจริงใจต่อกันของบุคลากรในโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่มี
 การดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ มีการจัดประกวดและมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่รักษา
 สิ่งแวดล้อมดีเด่น มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนร่วม
 กับชุมชน โรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนให้บริการ
 ข่าวสารข้อมูลความรู้และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ให้ชุมชนมี
 ส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง มีการเชิญวิทยากร ซึ่งเป็น
 ภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างสรรคงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ

สถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในโรงเรียนที่มี
 ขนาดต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการดำเนินงานที่ไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยก
 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน มีระดับการดำเนินงานที่ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา
 การดำเนินงานการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมใน
 สถานศึกษา โดยเรียงอันดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพปัจจุบันมี
 การปฏิบัติ ดังนี้ การจัดสภาพบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมยังไม่เหมาะสมกับสถานศึกษา มี
 การปลูกต้นไม้ จัดสวนหย่อมได้ร่มรื่นสวยงามและการบริหารและการจัดการไม่ต่อเนื่อง ขาด
 ความเป็นระบบ ปัญหา คือ งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ มีการวางแผน
 และติดตามงานไม่เป็นระบบ บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อเสนอแนะ
 แนวทางแก้ไข ได้แก่ ให้มีการวางแผนเป็นนโยบายของโรงเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการจัดกิจกรรมให้บุคลากรเห็นคุณค่า และมีส่วนร่วมกัน ดูแลรักษา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติดังนี้ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ยิ้มแย้มแจ่มใสมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่แบบฉันท์มิตร บุคลากรมีความสัมพันธ์กันน้อย ปัญหา คือ บุคลากรขาดความสามัคคี บุคลากรขาดความร่วมมือ ขาดขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ได้แก่ จัดกิจกรรมสร้างขวัญและกำลังใจให้มาก ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการคิดและการวางแผน โรงเรียนควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนและสร้างจิตสำนึกให้บุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยเรียงอันดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติดังนี้ มีการจัดกิจกรรมที่เน้นสิ่งแวดล้อมมีค่อนข้างน้อย มีการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยให้บุคลากรร่วมรับผิดชอบ บุคลากรให้ความร่วมมือในกิจกรรมน้อย ปัญหา คือ งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรับผิดชอบ ร่วมมือกัน ขาดการวางแผนประสานงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ได้แก่ ครูอาจารย์ควรควบคุมดูแลนักเรียนให้ร่วมทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารควรติดตามการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยเรียงอันดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติดังนี้ นโยบายการบริหารงานยังไม่ชัดเจน ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร มีการจัดบุคลากรให้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ปัญหา คือ การบริหารมีนโยบายไม่ชัดเจน และขาดความเป็นระบบที่ดี งบประมาณมีไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความเอาใจใส่ในการแบ่งเขตรับผิดชอบ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ได้แก่ ควรส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความตระหนักในหน้าที่และร่วมกันรับผิดชอบ ผู้บริหารควรเข้มงวด กำกับ ติดตามประเมินผล จัดกิจกรรม ให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเรียงอันดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติดังนี้ ชุมชนไม่ค่อยให้การสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อมแก่โรงเรียน โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ ปัญหา คือ โรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากชุมชนน้อย ขาดบุคลากรประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีนโยบายและการวางแผนไม่ชัดเจน ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ได้แก่ จัดให้มีการประชุมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสร้างความตระหนักว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา
รับผิดชอบร่วมกัน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์งานด้านสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนที่ได้รับทราบ
จัดวางนโยบายให้ชัดเจน และกำกับ ติดตามผลอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหา
การดำเนินงานจัดการบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้มีประเด็นที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงาน การจัดการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ
สถานศึกษา มีระดับการดำเนินงานมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพระหว่าง
บุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ส่วนอีก 3 ด้าน
มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้แก่ การบริหารงานสิ่งแวดล้อมใน
สถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และด้าน
ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

เหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนมากได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมา
โดยตลอด ทั้งนี้ เพราะในการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษานั้น
กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดให้การบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเป็นงานหนึ่ง
ในจำนวนงานบริหาร 7 งานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 อีกทั้งยังได้กำหนดกรอบนโยบายและจุดเน้นให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อม
ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
บังเกิดผลและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา ยังได้จัดให้มีโครงการ
ประกวดการรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดย
มอบหมายให้เขตการศึกษาแต่ละเขตการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดประกวด และให้มีการมอบ
รางวัลเชิดชูเกียรติ มอบโล่เกียรติยศแก่โรงเรียนที่ชนะเลิศการประกวด ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและ
ครู-อาจารย์ นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาปรับปรุงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม
ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และส่วนมากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด
มีจำนวนครู - อาจารย์ ไม่มากนัก จึงมีสัมพันธภาพระหว่าง

บุคลากรในสถานศึกษา ได้เป็นอย่างดี มีการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ วางแผนร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ความสนิทสนมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีสัมมาคารวะและให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้การยกย่องชมเชย ให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานด้วยกันเป็นอย่างดีแบบเสมอต้นเสมอปลาย แต่จากสภาพเป็นจริง ยังมีโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดอีกหลายโรงเรียนยังให้ความสำคัญและความสนใจในเรื่องนี้น้อยอาจจะเนื่องมาจากมีปัญหาในการดำเนินการหรือขัดข้องบางประการโดยเฉพาะพื้นที่และชุมชนท้องถิ่นของแต่ละโรงเรียนมีสภาพการบริหารงาน การจัดการงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ผลงานการวิจัยในครั้งนี้ การดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางดังกล่าว

2. การดำเนินการเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนทั้งโดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการดำเนินงานมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ผู้บริหารและครู – อาจารย์ให้ความสนใจในการปรับปรุงสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษมีการดำเนินงานในเรื่องนี้น้อยลง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทั้ง 4 ขนาดของโรงเรียน มีด้านที่มีระดับการดำเนินงานมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ได้แก่ มีการปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นสวยงามเป็นระเบียบ การจัดบริเวณรอบอาคารเรียนเป็นระเบียบสวยงาม การจัดพื้นที่ริมถนน และทางเดินร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบสวยงาม การจัดห้องเรียนได้สะอาดเป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ มีการวางแผนตกแต่งพื้นที่ทั้งหมดของโรงเรียนให้สวยงามและกลมกลืนกับผังของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นคนที่สนใจและร่วมมือพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ให้บังเกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพัน ความห่วงใยต่อสถาบันการศึกษาที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ คำสมหมาย (2539 : 106 –107) ซึ่งได้ศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน ลำปางวิทยาคม พบว่า

ด้านที่มีระดับการดำเนินงานมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ได้แก่ มีการปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่น สวยงามเป็นระเบียบ การจัดบริเวณรอบอาคารเรียนเป็นระเบียบสวยงาม การจัดพื้นที่ริมถนน และทางเดินร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม การจัดห้องเรียนได้สะอาดเป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ มีการวางแผนตกแต่งพื้นที่ทั้งหมดของโรงเรียนให้สวยงามและกลมกลืนกับผังของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นคนที่สนใจและร่วมมือพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ให้บังเกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพัน ความห่วงแหนต่อสถาบันการศึกษาที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ คำสมหมาย (2539 : 106 –107) ซึ่งได้ศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน ลำปางวิทยาคม พบว่าด้านที่มีระดับการดำเนินงานมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา คือ โรงเรียนจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎเกณฑ์และกติกาเพื่อใช้ร่วมกัน มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกร่วมกันในทางที่ดีงาม และกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่และความยินดีในโอกาสต่าง ๆ

ส่วนด้านที่มีการดำเนินงานอยู่อันดับสุดท้าย คือ ด้านการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ มีการเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างสรรค์งานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนร่วมกับชุมชน โรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากขาดบุคลากรประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือมีนโยบายและการวางแผนงานไม่ชัดเจนและขาดการกำกับติดตาม วางแผนอย่างเป็นระบบ

3. จากผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวม พบว่า มีระดับการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า มีระดับการดำเนินงานที่ไม่แตกต่างกันเช่นกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กล่าวว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ซึ่งผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดทุกขนาด ส่วนใหญ่มีแนวทางในการดำเนินงานและจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน โดยยึดตามแนวทางนโยบาย ความเชื่อ และจุดเน้นของกรมสามัญศึกษาเหมือนกัน โดยให้โรงเรียนทุกขนาดต้องจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามเป็นระเบียบ กลมกลืนกับธรรมชาติ โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพบรรยากาศเหล่านั้น ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะถ้าจัดบรรยากาศการเรียนการสอนได้เหมาะสมจะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของว่าที่ร้อยตรี บรรจง มูลศรีแก้ว (2542 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาระดับการปฏิบัติการการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า ผู้บริหารและครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการปฏิบัติการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

4. จากผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นรายด้าน และด้านที่มีปัญหาในการดำเนินงานมากเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งเรียงตามอันดับความถี่มากที่สุด คือ ปัญหาด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากชุมชนน้อย ซึ่งผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุขาดบุคลากรในการประสานงานและประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรืออาจไม่มีการดำเนินการประชุมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน นโยบายของทางโรงเรียนไม่ชัดเจน และขาดความเป็นระบบ ไม่มีการกำกับติดตามผลในการดำเนินงาน จึงส่งผลให้ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในเรื่องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ คำสมหมาย (2539 : 106 – 107) ซึ่งได้ศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนลำปาววิทยาคม พบว่า ด้านที่มีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด คือ ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

จากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกรมสามัญศึกษา ซึ่งแสดงว่ายังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้นจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงไว้ดังนี้

1.1 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา แม้ว่าโดยภาพรวม พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 4 ขนาด จะมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 1 แต่ก็ยังมีบางข้อที่การดำเนินงานยังอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานให้เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กควรมีระบบการดูแลบำรุงรักษาอย่างชัดเจนต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการจัดสวนหย่อมที่ให้ความรู้เชิงวิชาการและมีการจัดโรงฝึกงานให้สะอาดจัดเก็บเครื่องมือให้เป็นระเบียบและบำรุงรักษาให้ใช้การได้อย่างปลอดภัย โรงเรียนขนาดกลาง มีการจัดโรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วมให้ถูกสุขลักษณะเป็นระเบียบ มีการจัดสวนหย่อมที่ให้ความรู้เชิงวิชาการ มีการจัดโรงฝึกงานให้สะอาดจัดเก็บเครื่องมือเป็นระเบียบและบำรุงรักษาให้ใช้การได้อย่างปลอดภัย โรงเรียนขนาดใหญ่ ควรมีการจัดโรงอาหารห้องน้ำห้องส้วมให้ถูกสุขลักษณะเป็นระเบียบ มีการจัดโรงฝึกงานให้สะอาด จัดเก็บเครื่องมือเป็นระเบียบและบำรุงรักษาให้ใช้การได้อย่างปลอดภัย มีการจัดสวนหย่อมที่ให้ความรู้เชิงวิชาการ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ควรมีการจัดโรงอาหารห้องน้ำห้องส้วมให้ถูกสุขลักษณะเป็นระเบียบมีระบบการดูแลบำรุงรักษาอย่างชัดเจนต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีแหล่งน้ำเพียงพอสะอาดเหมาะสมต่อการบริโภคและใช้ในการทำเกษตรกรรม มีการจัดโรงฝึกงานให้สะอาด จัดเก็บเครื่องมือเป็นระเบียบและบำรุงรักษาให้ใช้การได้อย่างปลอดภัย

1.2 ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ในด้านนี้มีระดับการดำเนินงานมากเป็นอันดับที่ 2 แต่ที่ยังมีกิจกรรมที่ควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการจัดประกวดแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาองค์กร

นักเรียนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกติกาและกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน โรงเรียนขนาดกลาง บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกติกา และกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน ควรมีการจัดประกวด แข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ขนาดใหญ่ ควรมีการจัดประกวด แข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน นักเรียนมีส่วนร่วมใน การกำหนดกติกาและกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ควรมีการจัด ประกวด แข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมใน โรงเรียน บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นในการกำหนดกติกา และกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ในด้านนี้ พบว่ามีระดับการดำเนินงานในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ควรพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยป้องกันหรือลดมลพิษ มีการจัดประกวด และมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่รักษาสิ่งแวดล้อมดีเด่น ควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนเลือกใช้วัสดุ ที่ไม่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โรงเรียนขนาดกลาง ควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยป้องกันหรือ ลดมลพิษ โรงเรียนควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนเลือกใช้วัสดุที่ไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดประกวดและมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่รักษาสิ่งแวดล้อมดีเด่น โรงเรียนขนาดใหญ่ ควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยป้องกันหรือลดมลพิษ มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดประกวดและมอบรางวัลให้กับ กลุ่มที่รักษาสิ่งแวดล้อมดีเด่น โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยป้องกัน หรือลดมลพิษ มีการจัดประกวดและมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่รักษาสิ่งแวดล้อมดีเด่น

1.4 ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จากการวิจัยพบว่า ทั้ง 4 ขนาด โรงเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ควรปรับปรุงพัฒนา เพิ่มขึ้น ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีการประชาสัมพันธ์ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมให้ บุคลากรทราบอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบ มีการนิเทศกำกับติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกอย่างอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลพัฒนาองค์การและนำผลการประเมินไปใช้ ในการพัฒนาองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ มีการร่วมมือ และประสานงานกับโรงเรียนหรือ หน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนขนาดกลาง ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบ มีการประเมินผลการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการร่วมมือและประสานงานกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีการนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนโรงเรียน ขนาดใหญ่มีการร่วมมือและประสานงานกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรมี การประชาสัมพันธ์นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมให้บุคลากรทราบอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศกำกับติดตามตรวจสอบปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษควรมีการจัดให้มีการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์กร มีการร่วมมือและ ประสานงานกับโรงเรียน หรือหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมควรมีการประชาสัมพันธ์ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมให้บุคลากรทราบอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศกำกับติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.5 ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

จากการวิจัยพบว่า ในด้านนี้โดยภาพรวมเป็นด้านที่มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีกิจกรรมที่ควรพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กควรมีการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็น ความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรให้บริการข่าวสารข้อมูลความรู้และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น ตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนร่วมกับชุมชน มีการเชิญวิทยากรซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างสรรคงาน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นตั้งองค์กร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ร่วมกับชุมชน โรงเรียนควรให้บริการข่าวสารข้อมูลความรู้และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ควรมีการเชิญวิทยากรซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างสรรคงาน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ควรมีการจัดทำเอกสารรายงานผล การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนร่วมกับชุมชน โรงเรียนควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น

ตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ควรให้บริหารข่าวสารข้อมูล ความรู้และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง มีการเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างสรรค์งานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

1.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข การดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเรียงอันดับจากความถี่มากไปหาน้อย สรุปได้ดังนี้

1.6.1 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

- 1) ปัญหางบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ
- 2) ปัญหาการวางแผนและติดตามงานไม่เป็นระบบ
- 3) ปัญหาบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
- 4) ปัญหาพื้นที่ของโรงเรียนมีมาก
- 5) ปัญหาขาดการดูแลรักษาต้นไม้ เพราะบุคลากรไม่เพียงพอ
- 6) ปัญหาการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีน้อย
- 7) ปัญหานักเรียนทิ้งขยะไม่เป็นที่
- 8) ปัญหาบุคลากรมีไม่เพียงพอ
- 9) ปัญหาน้ำที่ใช้ในการเกษตรมีไม่เพียงพอ
- 10) ปัญหาขาดการนิเทศ ติดตามงานจากฝ่ายบริหาร
- 11) ปัญหาขาดขวัญกำลังใจจากฝ่ายบริหาร

1.6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

- 1) ให้มีการวางแผนเป็นนโยบายของโรงเรียน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- 2) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
- 3) จัดกิจกรรมให้บุคลากรเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมกันดูแลรักษา
- 4) จัดบุคลากรเข้ารับการอบรม
- 5) ปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมเอื้อประโยชน์ต่อการเรียน

การสอน

- 6) สร้างนิสัยความรับผิดชอบแก่นักเรียนและครู
- 7) สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ
- 8) มีการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
- 9) เพิ่มบุคลากรรับผิดชอบงานให้เพียงพอ

1.6.3 ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา

- 1) ปัญหาบุคลากรขาดความสามัคคี
- 2) ปัญหาขาดความร่วมมือ
- 3) ปัญหาการขาดขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร
- 4) ปัญหาขาดการประสานงานกันระหว่างบุคลากร
- 5) ปัญหาบุคลากรมีอยู่จำกัดและมีคาบสอนมาก
- 6) ปัญหาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันของบุคลากร
- 7) ปัญหาบุคลากรไม่ค่อยมีเวลาร่วมกิจกรรม

1.6.4 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ในสถานศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

- 1) จัดให้มีกิจกรรมการสร้างขวัญและกำลังใจให้มาก
- 2) ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการคิดและการวางแผน
- 3) โรงเรียนควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจน
- 4) โรงเรียนควรสร้างจิตสำนึกให้บุคลากร

1.6.5 ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

- 1) ปัญหางบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ
- 2) ปัญหาบุคลากรในโรงเรียนขาดความรับผิดชอบร่วมมือกัน
- 3) ปัญหาขาดการวางแผนและประสานงานอย่างต่อเนื่อง
- 4) ปัญหาบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานมีน้อยและไม่มีความรู้
- 5) ปัญหาผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม
- 6) ปัญหากิจกรรมที่เน้นสิ่งแวดล้อมมีค่อนข้างน้อย
- 7) ปัญหานักเรียนร่วมกิจกรรมน้อย
- 8) ปัญหาขาดการรณรงค์กิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อม

9) ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์

10) ปัญหาคณะกรรมการไม่มีการติดตามประเมินผล

1.6.6 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

- 1) ครู – อาจารย์ ควรดูแลนักเรียนให้ร่วมทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด
 - 2) ผู้บริหารควรนิเทศ ติดตามการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจ
 - 3) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
 - 4) จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้และมีความรับผิดชอบโดยตรง
 - 5) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ประกาศเชิญชวนให้บุคลากรได้
- รับทราบร่วมกัน
- 6) ควรมีการวางแผนการดำเนินงานให้เป็นระบบชัดเจน
 - 7) มอบรางวัลให้บุคลากรที่ดีเด่น
 - 8) เพิ่มการจัดกิจกรรมที่เป็นวิชาการ

1.6.7 ด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

- 1) ปัญหาการบริหารงาน มีนโยบายไม่ชัดเจนและขาดความเป็นระบบที่ดี
- 2) ปัญหางบประมาณมีไม่เพียงพอ
- 3) ปัญหาบุคลากรขาดความเอาใจใส่ในการแบ่งเขตรับผิดชอบ
- 4) ปัญหาผู้บริหารไม่นิเทศ กำกับ ติดตามงาน
- 5) ปัญหาบุคลากรมีน้อย
- 6) ปัญหาสภาพสถานที่ไม่เหมาะสม
- 7) ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดำเนินงาน
- 8) ปัญหาครุภัณฑ์งานรับผิดชอบมาก

1.6.8 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม
ในสถานศึกษา

- รับผิดชอบ
- 1) ควรส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความตระหนักในหน้าที่และร่วมกัน
 - 2) ผู้บริหารควรเข้มงวด กำกับ ติดตาม ประเมินผล
 - 3) จัดกิจกรรมให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น
 - 4) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
 - 5) ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
 - 6) ให้มีการสรุปแจ้งให้ผู้บริหารได้รับทราบ
 - 7) ประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรที่มีผลงานดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม
 - 8) จัดการบริหารงานให้มีระบบและชัดเจน
 - 9) จัดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถรับผิดชอบ

1.6.9 ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชุมชนน้อย Rajabhat Mahasarakham University

- 1) ปัญหาโรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจาก
 - 2) ปัญหาขาดบุคลากรประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 3) ปัญหาไม่มีนโยบายและการวางแผนไม่ชัดเจน
 - 4) ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์
 - 5) ปัญหาชุมชนชอบทิ้งเศษขยะ
 - 6) ปัญหาชุมชนไม่ช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์และครุภัณฑ์ของ
- ทางโรงเรียน

7) ปัญหาผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญกับชุมชน

1.6.10 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านความร่วมมือระหว่าง
สถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ควรให้มีการประชุมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างแนวทาง
ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักว่า เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนารับผิดชอบ
ร่วมกัน

- 2) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์งานด้านสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน
ได้รับทราบ
- 3) จัดวางนโยบายให้ชัดเจนและกำกับติดตามผลอย่างเป็นระบบ
- 4) จัดให้มีการประกาศเกียรติคุณแก่ชุมชนที่มีส่วนสนับสนุนงาน
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคใน
การดำเนินงานการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา
กับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.3 ควรทำการวิจัยการปฏิบัติกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เฉพาะกรณีโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นที่ได้รับ
รางวัลด้านนี้